

Mål og rammer

for sprogvurdering og sprogindsatser for flersprogede børn efter Dagtilbudslovens §11 i Slagelse Kommune

Indhold

Typer af sprogindsatser for flersprogede børn på dagtilbudsområdet i Slagelse Kommune	3
Mål for flersprogede børn som udgår fra sprogstimulering	4
Sprogvurderingsmateriale	5
Afsøgning og sprogvurdering af flersprogede børn udenfor dagtilbud i alderen 2,8-3,4 år.....	6
Afsøgning og sprogvurdering af flersprogede børn udenfor dagtilbud i alderen 3.4-6 år.....	6
Sprogstimulering af flersprogede børn udenfor dagtilbud 30 timers obligatorisk dagtilbud	7
Dokumentation af barnets dansksproglige udvikling i børnehaven.....	9
Indstilling af flersprogede børn til sprogindsatser i børnehaven via RITO	9
Registrering af indsatser for flersprogede børn	10
Visuel oversigt over udmøntning af Dagtilbudslovens bestemmelser omkring sprogvurdering og sprogstimulering af tosprogede småbørn	11

Typer af sprogindsatser for flersprogede børn på dagtilbudsområdet i Slagelse Kommune

Alle børn i vuggestue og børnehave bliver sprogstimuleret af pædagogerne, og dette kalder vi en generel sproglig indsats. Der er således en stor gruppe flersprogede børn, hvor denne indsats er tilstrækkelig.

Flersprogede børn, der har behov for mere koncentrerede og tilrettelagte former for sprogpædagogiske aktiviteter er børn, der ikke taler dansk eller dansk i meget ringe grad. Børnene er typisk tilflyttere fra udlandet, flygtningebørn eller børn, der trods familiens årelange ophold i Danmark, ikke bliver præsenteret for dansk sprog, før de starter i børnehave. Dagtilbuddet kan selv forestå en fokuseret sprogindsats for barnet, og de kan også få tilknyttet en flersprogspædagog, som sammen med det pædagogiske personale vil udfærdige sproglige handleplaner og iværksætte aktiviteter målrettet børnegruppens og/eller det enkelte barns behov. De sproglige handleplaner bliver løbende evalueret, hvor forældre, pædagoger og flersprogspædagoger udarbejder nye mål i forhold til barnets sproglige udvikling. Dette kalder vi en fokuseret sproglig indsats.

Når dagtilbuddet 2 gange årligt indstiller flersprogede børn, planlægger de sammen med flersprogspædagogerne indsatsen. I grupper arbejdes der med læseleksgrupper ud fra Mary Fondens "Læseleg", som er 3 ugentlige gennemlæsninger af udvalgte børnebøger. Der læses her på forskellige måder, og der etableres aktivitetsforløb ud fra bøgernes emner og tilhørende fokusord. Herudover kan børnene som en del af den fokuserede indsats også deltage i en planlagt tidsafgrænset indsats jf. ovenstående. Dagtilbuddene og flersprogspædagogerne samarbejder omkring målene, som skal være kendt af alle omkring barnet.

Flersprogede børn, der har øvrige former for sproglige vanskeligheder, kan have behov for en specialpædagogisk indsats, fx en tale/høre-pædagogisk indsats. Her vil pædagogerne sammen med forældrene udfylde et skema, hvor barnets sproglige vanskeligheder bliver beskrevet, og barnet vil blive henvist til den hjælp, der er relevant netop for dette barn.

Dette kalder vi en særlig indsats. Der kan her samarbejdes på tværs, så alle faggrupper og barnets dagtilbud understøtter barnets behov.

Mål for flersprogede børn som udgår fra sprogstimulering

Målet for sprogindsatser for flersprogede børn i Slagelse Kommune er, at de skal beherske dansk på niveau med jævnaldrende danske børn, så de kan få samme udbytte af undervisningen som de øvrige børn, når skolen påbegyndes.

Det flersprogede barn skal tilegne sig nødvendige dansksproglige kompetencer, som er en af de væsentligste forudsætninger for, at barnet klarer sig godt i skolen og videre i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Barnet skal deltage, indtil barnet behersker dansk på niveau med jævnaldrende børn med dansk baggrund ("Ændring af dagtilbudsloven pr. 1. juli 2017" s. 4).

Lovgivningen omhandler at barnet skal omgive sig med tilstrækkeligt dansk sprog, hvilket sikres ved, at barnet skal gå i børnehave og komme regelmæssigt. Herudover skal denne sikre, at samarbejdet om barnets dansksprogstilegnelse er af høj pædagogisk kvalitet, idet sprog ikke læres af barnet selv.

At barnet har et nuanceret ordforråd (såvel aktivt som passivt).

At barnet behersker sprogsystemet (fx lyde, bøjning og sætningsopbygning).

At barnet indgår i samtale og har en begyndende forståelse for samtalers spilleregler.

At barnet er i stand til at anvende kommunikationsstrategier til afhjælpning af sproglige problemer.

At barnet bruger målsprogsbaserede strategier, når det ikke har det danske ord for det, som barnet vil udtrykke (fx løbehjul som bliver til gåcykel).

At barnet anvender modersmålsbaserede strategier og udvikler samarbejdsstrategier og ikke-sproglige strategier til brug i situationer, hvor der ikke er muligheder for direkte sprogstimulering.

Sprogvurderingsmateriale

Dagtilbuddene sprogvurderer alle børn udenfor dagtilbud med TRAS – Tidlig Registrering Af Sproglig udvikling. Børn i dagtilbud sprogvurderes ligeledes med TRAS, hvis dagtilbudspersonalet har en formodning om, at barnet kan have behov for sprogindsatser. Hvis dagtilbuddet ønsker, at kommunens flersprogspædagoger understøtter arbejdet med det/de flersprogede børns sprogtilegnelse, indstiller dagtilbuddene børnene til fokuserede sprogindsatser hhv. i december og juni måned.

I det generelle sprogvurderingsmateriale ”*Vis hvad du kan*”, som anvendes for at måle det enkelte flersprogede barns sproglige progression, sondres mellem følgende sproglige kompetencer:

1. Samtalekompetence

Forløb i samtaler med barnet, herunder opbygning og brugen af kommunikationsstrategier, tidsmarkering og sætningskobling.

2. Ordforråd

Produktivt (det som barnet siger) og receptivt (det som barnet forstår, men ikke siger).

Navneord, udsagnsord, stedord, forholdsord, tillægsord, ental, flertal, mængde og bøjning m.m.

3. Fortællekompetence

Barnets evne til at fortælle sammenhængende.

Sætningsbygning, sætningskobling, tidsmarkering, henvisning/reference.

4. Lytteforståelse

Barnets forståelse af det talte sprog og graden af hvorvidt barnet kan handle derefter.

5. Skriftsprogskompetence

Tegnefærdigheder og senere barnets kendskab til tal og bogstaver og begyndende skrivning.

Materialet er kriteriebaseret og er godt til målrettet arbejde med det enkelte barn, idet det fokuserer på barnets samlede kommunikationsstrategier ud fra en flersprogsnorm. Det betyder, at sprogtilegnelsen ses i forhold til hvad barnet i forvejen behersker, hvor barnet har udviklingspotentialer og ud fra, hvor længe barnet har ophold sig i et dansksproget miljø.

I det særlige sprogvurderingsmateriale *Grammatisk Undersøgelse af Dansk som andetsprog (GrUD)* kan den grammatiske sprogudvikling kortlægges, hvor der vurderes i forhold til hvor længe barnet har været eksponeret for dansk i dagtilbud. Dette sprogvurderingsmateriale bruges hovedsageligt til afdækning af, om sproglige vanskeligheder skyldes en sprogforstyrrelse eller mangelfuld eksponering for andetsproget i barnets miljø. Dette materiale bruges ved behov.

Afsøgning og sprogvurdering af flersprogede børn udenfor dagtilbud i alderen 2,8-3,4 år

Børn udenfor dagtilbud i alderen 2.8-3.4 afsøges af pædagogisk konsulent i Center for Børn og Familie, også flersprogede småbørn. Udvalgte børnehaver kontakter familierne med henblik på aftale om sprogvurdering. Sprogvurderingen foretages med sprogvurderingsmaterialet "TRAS".

Vurderes barnet til at have behov for sprogstimulering efter §11 i Dagtilbudsloven og familien ikke lader barnet indskrive i dagtilbud, kontakter dagtilbuddet eller den pædagogiske konsulent Nordbycentret. Nordbycentret aftaler her nærmere med ovenstående om, hvordan der kan etableres obligatorisk 30 timers dagtilbud.

Afsøgning og sprogvurdering af flersprogede børn udenfor dagtilbud i alderen 3.4-6 år

Flersprogede børn i alderen 3.4-6 år afsøges af Nordbycentret, som kontakter familien med henblik på sprogvurdering i et navngivent dagtilbud og evt. aftale om sprogstimulering. Datagrundlaget er 4 årlige kørsler fra Dynasoft samt informationer om børn udenfor dagtilbud fra kommunale samarbejdspartnere m.fl.

- Pladsanviserne i Center for Børn & Familie gennemgår lister forlods med henblik på at udelukke børn i specialtilbud, børn der er indskrevet i skole mm.
- Når familier kontaktes, udsender Nordbycentret et standardbrev om fremmøde til fastsat dag for sprogvurdering med ca. 1 måneds responstid. Hvis familien undlader at henvende sig til Nordbycentret eller udebliver fra møde, opsøges de telefonisk eller pr. besøg med henblik på at aftale tid og sted for sprogvurdering.
- Afhængig af forhold samarbejdes med Kontrolheden samt sagsbehandlere i Børn & Unge.
- Indenfor 3 måneder skal der foretages en afgørelse om barnets opstart i dagtilbud eller anden indsats.
- Sprogvurderingen tilvejebringes ud fra materialet "Vis hvad du kan" på et af dagtilbuddene i nærheden af familiens bopæl. Den foretages af flersprogspædagoger med særligt kendskab til sprogstimulering og familier med anden etnisk baggrund end dansk. Forældrene er inddraget og informeret om sprogvurderingen og er forberedt på, hvad der skal ske under denne. Dette sikres gennem den løbende kontakt.

Sprogstimulering af flersprogede børn udenfor dagtilbud 30 timers obligatorisk dagtilbud

Hvis barnet efter sprogvurdering vurderes til at have behov for sprogstimulering har forældre pligt til at lade barnet modtage sprogstimulering.

I Slagelse Kommune opfordres forældrene til:

- At indmelde barnet i ordinært dagtilbud. Nordbycentret og Pladsanvisningen er sammen behjælpelig med at hjælpe familien med at søge økonomisk friplads.
- Hvis familien ikke ønsker at indskrive barnet i et ordinært dagtilbud, og barnet har behov for dansksproget sprogstimulering, skal barnet optages i et obligatorisk dagtilbud 30 timer om ugen:
- Indsatsen er systematisk og målrettet barnets dansksproglige udfordringer og opretholdes så længe, sprogvurderinger viser, at barnet har behov herfor.
- Familien kan ikke selv bestemme, hvor barnet skal gå i obligatorisk dagtilbud. Ligeledes kan familien ej heller frit disponere over ferie og fridage, som skal planlægges sammen med dagtilbuddets leder forud for afholdelse.
- Nordbycentret følger op på indsatsen målrettet flersprogede småbørn i obligatorisk dagtilbud i samarbejde med de respektive dagtilbud. Dagtilbuddet laver fremmøderegistrering for at sikre barnets kontinuerlige eksponering for dansk sprog.
- Barnet er indmeldt i børnehaven og udløser 100 % af prisen pr. fuldtidsbarn + fuldt beløb til de børnerelaterede udgifter.
- De udarbejdes et skema for dage og tidspunkter, hvor barnet skal møde op i børnehaven. Børnehaven er hovedansvarlig for barnets ophold i børnehaven, og børnehaven er ansvarlig for at orientere Nordbycentret, hvis barnet ikke møder op. Ved barnets opstart udleverer Nordbycentret denne opstartsblanket:

Nedenstående blanket udfyldes med familie forud for opstart i obligatorisk dagtilbud 30 timer

Barnets navn: _____

Obligatorisk dagtilbud påbegyndes: _____

Mødeskema

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag

Sprogpædagogisk vurdering ifm. oprettelse

Hvordan er barnets sprog vurderet?:	Konkrete mål for barnets sprogtilegnelse:	Ansvarlig og opfølgning

Dispensation til brug for ferie mm.

Der gives dispensation flg. dage	Årsag

Underskrift forældre: _____

Underskrift dagtilbud: _____

Dokumentation af barnets dansksproglige udvikling i børnehaven

For de flersprogede børn som er indstillet til fokuseret sprogindsats og har fået oprettet individuelle handleplaner, foretages der evaluering af sprogindsatsen min. hver 6. måned. Ligeledes foretages der evaluering af indsatserne i grupper af børn, der deltager i LæseLeg senest hver 6. måned.

Herudover screenes i oktober måned de indstillede flersprogede børn i 3,8 – 4,2 års alderen.

I januar måned screenes indstillede flersprogede børn i 4,8 – 5 års alderen (skolestartere).

For skolestartende flersprogede børns vedkommende udarbejdes en *sprogpedagogisk sammenfatning*, som opsummerer barnets dansksproglige udvikling og potentiale i børnehaven. Denne danner baggrund for visitation til DSA i samarbejde med Center for Skole i februar måned. Ved brobygning til skole vedhæftes denne dagtilbuddets øvrige brobygningsmaterialer og overleveres via dagtilbudslederen til modtagelsesskolen. Målet er her, at skolen får indblik i barnets sproglige kompetencer, og hvordan der har været arbejdet med barnets sprog i børnehaven/hjemmet.

Indstilling af flersprogede børn til sprogindsatser i børnehaven via RITO

I juni og december indstilles de flersprogede børn som dagtilbuddene ønsker et samarbejde om. Her anvendes *RITO-skemaet* - Rulleplan, Indstilling med TRAS og Oplysninger (se InSlag)

Sikringen af høj kvalitet beror på afstemthed mellem flersprogspædagog, dagtilbud og forældre ud fra den fælles opgaveløsning og identifikation af mål og indsatser.

Dette sikres bedst ved, at dagtilbuddet forud for samarbejdet:

- Har etableret en tryk tilknytning til barnet, kender barnets forældre og deres valg omkring modersmål.
- Har udarbejdet en sprogvurdering via TRAS selv eller via forældre og derved kan beskrive ønsker for samarbejdet med udgangspunkt i viden om barnets sprog.

Herved kan typen af forældrevejledning afstemmes og den rette indsats iværksættes som et samarbejde mellem parterne og barnet.

Registrering af indsatser for flersprogede børn

Nordbycentret foretager elektronisk registrering af indsatser for indstillede børn, der foretages i samarbejde mellem dagtilbud og flersprogpædagoger. Derfor kan der altid søges tilbage i en individuel handleplan såfremt dagtilbuddet har ønsket at indgå i samarbejde omkring denne. Denne registrering forestår den enkelte flersprogpædagog.

Hvert år pr. 5. september indberettes antallet af sprogvurderinger af børn udenfor dagtilbud til UNI*C. Opgørelserne administreres af Nordbycentrets centersekretær, som sender til pædagogisk konsulent i Center for Børn og familie. Ligeledes arkiveres alle RITO-skemaer fra dagtilbud af denne.

Visuel oversigt over udmøntning af Dagtilbudslovens bestemmelser omkring sprogvurdering og sprogstimulering af tosprogede småbørn

Sprogvurdering og sprogstimulering af flersprogede børn udenfor dagtilbud

Udmøntning af Lov om obligatorisk dagtilbud til tosprogede børn omkring 3 år og standsning af børneydelsen ved forældres manglende overholdelse af sprogvurderings- og sprogstimuleringspligten pr. 1. juli 2011/ pr. 1. januar 2012 revideret 1. juli 2017.

